Torsdagen, 7 oktober 2021

P9_TA(2021)0418

Fallet Paul Rusesabagina i Rwanda

Europaparlamentets resolution av den 7 oktober 2021 om fallet Paul Rusesabagina i Rwanda (2021/2906(RSP))

(2022/C 132/15)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Rwanda, särskilt resolutionen av den 11 februari 2021 om Rwanda, fallet Paul Rusesabagina ([1]),

— med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna,

— med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, som ratificerades av Rwanda 1975,

— med beaktande av den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter,

— med beaktande av principerna och riktlinjerna för rätten till en rättvis rättegång och juridiskt bistånd i Afrika,

— med beaktande av FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning,

— med beaktande av FN:s enhetliga minimiregler för behandling av fångar (”Nelson Mandela-reglerna”), reviderade 2015,

— med beaktande av Kampalaförklaringen om fängelseförhållandena i Afrika,

— med beaktande av rapporten från arbetsgruppen vid FN:s råd för mänskliga rättigheter om den allmänna återkommande utvärderingen om Rwanda av den 25 mars 2021,

— med beaktande av uttalandena från världssamfundet, bland annat Belgiens regering, USA:s utrikesdepartement och Storbritanniens regering, som fördömt missförhållandena och skarpt kritiserat frånvaron av rättvisa rättegångar i Rwanda,

— med beaktande av uttalandena från Europeiska advokatsamfundet, Amerikanska advokatsamfundets centrum för mänskliga rättigheter och åtskilliga etablerade människorättsorganisationer,

— med beaktande av Cotonouavtalet,

— med beaktande av Rwandas konstitution,

— med beaktande av de olika instrumenten för FN och Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter,

— med beaktande av Wienkonventionen om konsulära förbindelser från 1963,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Den i USA bosatte människorättsförsvararen och belgiske medborgaren Paul Rusesabagina dömdes den 29 september 2021 till 25 års fängelse av kammaren för internationella och gränsöverskridande brott vid Rwandas högsta domstol efter att ha gripits i Kigali den 31 augusti 2020. Paul Rusesabagina åtalades för nio terrorismrelaterade brott och hölls straffrättsligt ansvarig för verksamhet som tillskrivits Rörelsen för demokratisk förändring/Nationella befrielsefronten (MRCD-FLN), en koalition bestående av politiska oppositionspartier och en militär gren.

([1]) Antagna texter, P9_TA(2021)0055.

B. Gripandet av Paul Rusesabagina i augusti 2020 var godtyckligt, gjordes under falska förevändningar och inbegrep en olaglig förflyttning till Rwanda, ett påtvingat försvinnande och kvarhållande i isoleringscell. Ingen arresteringsorder företeddes, i strid med kraven i artikel 37 i Rwandas straffprocessordning från 2019, och ingen anklagelseakt frambringades förrän han dömdes, i strid med artikel 68 i Rwandas straffprocessordning. Paul Rusesabagina hade vid flera tillfällen offentligt sagt att han inte kunde återvända till sitt hemland av rädsla för repressalier.

C. Rwandas justitieminister Johnston Busingye medgav regeringens roll i Paul Rusesabaginas påtvingade försvinnande och förflyttning i augusti 2020, i betalningen av flyget som han förflyttades med och i åsidosättandet av hans rätt till en rättvis rättegång. Den 10 mars 2021 slog domstolen fast att förflyttningen av Paul Rusesabagina var laglig och att han inte hade blivit bortförd.

D. Vid förkunnandet av domen anfördes ytterligare bevisning som domstolen inte tidigare hade hört eller som inte hade inkommit under rättegången beträffande anklagelsen om att Paul Rusesabagina skulle ha samlat in pengar till FLN:s väpnade grupp. En del av den anförda bevisningen kom från uttalanden som enligt Rusesabagina gjorts under tvång och utan juridiskt biträde.

E. Den grupp advokater som först företrädde Paul Rusesabagina hade inte valts av honom själv, och de som han valde och till slut fick tillgång till i april 2021 hindrades från att träffa honom, i strid med artikel 68 i Rwandas straffprocessordning.

F. Paul Rusesabaginas hälsotillstånd som frihetsberövad har rapporterats som mycket bekymmersamt, eftersom han tidigare överlevt cancer och lider av hjärt- och kärlproblem. Enligt hans advokater har han missat två cancerkontroller och han har av fängelsemyndigheterna nekats tillgång till receptbelagd medicin från sin belgiske läkare, vilket orsakat fysisk och psykisk ohälsa. Detta strider mot artiklarna 12 och 14 i Rwandas konstitution om rätten till liv, fysisk integritet och skydd mot omänsklig och förnedrande behandling.

G. I september 2020 underlät de rwandiska myndigheterna att underrätta de belgiska myndigheterna om gripandet av Paul Rusesabagina, vilket de skulle ha gjort i enlighet med folkrättens princip om konsulär hjälp. Rwandas kriminalvårdsmyndighet har kommit åt kommunikation och rättsliga handlingar mellan Rusesabagina och hans advokater. Belgiens utrikesminister skickade flera verbalnoter till sin rwandiske kollega och begärde att Rusesabaginas rättigheter skulle respekteras. Den rwandiska regeringen avvisade dock varje enskild begäran.

H. I juli 2021 rapporterades det att de rwandiska myndigheterna hade använt spionprogrammet Pegaus från NSO Group för att göra över 3 500 aktivister, journalister och politiker till potentiell måltavla. Enligt den kriminaltekniska analysen av hennes telefon användes spionprogrammet även för att infektera Paul Rusesabaginas dotter Carine Kanimbas telefon. Detta tillbakavisades av de rwandiska myndigheterna.

I. Rwanda har undertecknat Cotonouavtalet, enligt vilket respekt för de mänskliga rättigheterna är ett väsentligt inslag i samarbetet mellan EU och Organisationen för stater i Afrika, Karibien och Stillahavsområdet. Förstärkning av rättsstaten och av de mänskliga rättigheterna är de mest prioriterade områdena i EU:s programplanering för Rwanda.

J. Det andra ministermötet mellan Afrikanska unionen och EU äger rum i Kigali den 25–26 oktober 2021.

1. Europaparlamentet erinrar den rwandiska regeringen om dess skyldighet att garantera grundläggande rättigheter, inklusive tillgång till rättslig prövning och rätten till en rättvis rättegång, såsom föreskrivs i den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter och folkens rättigheter och andra internationella och regionala människorättsinstrument, däribland Cotonouavtalet, särskilt artiklarna 8 och 96 i detta.

2. Europaparlamentet understryker att Rwanda måste slå vakt om sitt rättsväsens oberoende och upprätthålla det i konstitutionen och i alla lagar, eftersom alla statliga och andra institutioner är skyldiga att respektera och iaktta rättsväsendets oberoende.

3. Europaparlamentet erinrar om att utlämning av en misstänkt till ett annat land endast bör ske enligt utlämningsförfaranden under oberoende tillsyn för att garantera utlämningsbegärans lagenlighet och försäkra sig om att den misstänktes rätt till en rättvis rättegång garanteras till fullo i det begärande landet.

4. Europaparlamentet fördömer därför skarpt det olagliga gripandet, kvarhållandet och fällandet av Paul Rusesabagina, som strider mot internationell och rwandisk rätt. Parlamentet anser att fallet Paul Rusesabagina är ett typexempel på människorättskränkningarna i Rwanda och ifrågasätter rättvisan i domen, då det enligt uppgift saknades garantier för en rättvis rättegång i linje med bästa internationella praxis i fråga om representation, rätten att bli hörd och oskuldspresumtion.

5. Europaparlamentet kräver att Paul Rusesabagina omedelbart ska försättas på fri fot av humanitära skäl och återbördas till hemlandet utan att föregripa frågan om hans skuld eller oskuld. Parlamentet vill att EU:s delegation i Rwanda och medlemsstaternas diplomatiska representationer förmedlar denna begäran med skärpa i sina kontakter med de rwandiska myndigheterna.

6. Europaparlamentet uppmanar de rwandiska myndigheterna att i alla situationer garantera Paul Rusesabaginas fysiska integritet och psykosociala välbefinnande och att låta honom ta sin vanliga medicinering. Parlamentet insisterar på att den rwandiska regeringen måste respektera den belgiska regeringens rätt att förse Paul Rusesabagin med konsulär hjälp för att säkerställa hans hälsa och ordentlig tillgång till försvar.

7. Europaparlamentet beklagar den generella människorättssituationen i Rwanda, i synnerhet den riktade förföljelsen av oliktänkande. Parlamentet fördömer politiskt motiverade rättegångar och lagföringen av politiska motståndare. Parlamentet uppmanar med kraft de rwandiska myndigheterna att säkerställa maktdelningen, särskilt rättsväsendets oberoende.

8. Europaparlamentet uppmanar Europeiska utrikestjänsten, kommissionen och EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter att stärka människorättsdialogen med Rwanda på högsta nivå inom ramen för artikel 8 i Cotonouavtalet för att se till att landet fullgör sina bilaterala och internationella åtaganden. Parlamentet betonar att mänskliga rättigheter, rättsstatlighet samt ett öppet och lyhört styre måste bli en mycket större prioritering i det internationella utvecklingsarbetet i Rwanda.

9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att kritiskt ompröva EU:s stöd till Rwandas regering och landets statliga institutioner för att se till att detta till fullo främjar mänskliga rättigheter och inte har några negativa återverkningar på yttrande- och föreningsfriheten, den politiska pluralismen, respekten för rättsstatsprincipen och ett oberoende civilsamhälle.

10. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter, Republiken Rwandas president, talmannen i Rwandas parlament samt Afrikanska unionen och dess institutioner.